

Joanna Błażyńska

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
e-mail: joanna.blazynska@ue.poznan.pl

RAPORTOWANIE INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

REPORTING NON-FINANCIAL INFORMATION

DOI: 10.15611/pn.2018.503.05

JEL Classification: F02, G11, G14

Streszczenie: Inwestorzy do oceny jednostek gospodarczych poszukują nie tylko informacji finansowych, ale także informacji odwołujących się do kwestii środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego. Celem artykułu jest wskazanie zmian w prezentowaniu informacji niefinansowych i różnorodności podejść w tym zakresie. Działania podejmowane na arenie międzynarodowej ewidentnie zmierzają do poprawy jakości prezentowania informacji niefinansowych, rozpowszechniania dobrych praktyk i zwiększania zaufania w biznesie. Niemniej dotychczasowe rozwiązania ciągle powodują niedosyt. Stąd też wskazano podstawowe obszary raportowania informacji niefinansowych, które wymagają dopracowania. Odpowiedzią na postulaty interesariuszy może być raportowanie zintegrowane, ale zasadne jest prowadzenie badań naukowych ukierunkowanych na ich ujednoczenie. W publikacji zastosowano metodę porównawczą i metodę dedukcji.

Słowa kluczowe: informacje niefinansowe, sprawozdawczość finansowa, raportowanie zintegrowane.

Summary: For the assessment of economic entities, investors are searching not only for financial information, but also information referring to environmental, social and corporate order issues. The aim of the article is to indicate the changes in the presentation of non-financial information and the diversity of approaches in this scope. Actions taken on the international arena are visibly heading towards an improvement in the quality of presenting non-financial information, the dissemination of good practices and increasing trust in business. Nevertheless, the previous solutions still spark an additional need. Hence, the basic areas of reporting non-financial information which need further elaboration have been indicated. A response to the stakeholders postulates can be integrated reporting, however, conducting research directed towards its standardisation would be purposeful. The comparative method as well as the deduction have been applied in the publication.

Keywords: non-financial information, financial reporting, intergrated reporting.

1. Wstęp

W dzisiejszych realiach gospodarczo-społecznych podejmowanie decyzji wymaga wieloaspektowego podejścia do zagadnień. Przewagę konkurencyjną na rynku w znacznym stopniu determinują relacje inwestorskie. Realizacja celów strategicznych uzależniona jest od umiejętności komunikowania się jednostek gospodarczych z otoczeniem. Współczesne podejścia na rynkach międzynarodowych do biznesowego raportowania informacji o jednostkach gospodarczych są zróżnicowane, choć globalizacja wymusza w dużej mierze ich unifikację.

Rachunkowość, jako system informacyjny, zorientowana jest na odbiorców informacji i to ich potrzeby oraz oczekiwania przyczyniają się do ewolucyjnych zmian w rachunkowości. Jednostki gospodarcze mają świadomość, że w swojej strategii powinny uwzględniać wpływ, jaki wywierają na społeczeństwo, a dążenie do maksymalizacji zysku w oderwaniu od skutków środowiskowych nie jest już miarą sukcesów jednostki. Sprawozdanie finansowe jest i zapewne zostanie podstawowym źródłem informacji o wynikach działalności jednostki, ale ich interpretacja wymaga szerszego kontekstu. W dynamicznie zmieniającej się sytuacji gospodarczej potencjalnie każdy czynnik zewnętrzny może zmienić ocenę wyników działalności jednostki. Sprzyjają temu technologiczne możliwości przepływu informacji i powszechna do nich dostępność (Internet). Odzew rynków międzynarodowych na informacje o skandalu z emisją spalin samochodów Diesla pokazuje, jak ważne staje się raportowanie informacji niefinansowych.

Jednostki gospodarcze, obok sprawozdania finansowego, w coraz większym zakresie uwzględniają w swojej sprawozdawczości informacje niefinansowe. Celem artykułu jest wskazanie zmian w tym zakresie w sprawozdawczości jednostek gospodarczych. Zmiany te przyjmują formę obligatoryjną bądź nadal mają charakter dobrowolny. Praktyka gospodarcza pokazuje, że o ile z ramowym ujęciem informacji finansowych nie ma większych problemów, o czym świadczy powszechna akceptacja na przykład Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) i regulacje krajowe, o tyle sytuacja zupełnie inaczej przedstawia się w odniesieniu do informacji niefinansowych. Mimo prób usankcjonowania zakresu i formy prezentowania informacji niefinansowych proponowane podejścia wydają się zbyt ogólne. Tezą artykułu jest stwierdzenie, że obecne podejście do raportowania informacji niefinansowych jest zbyt elastyczne, co negatywnie wpływa na użyteczność tych informacji. Zastosowano metodę porównawczą i metodę dedukcji.

2. Różne podejścia do prezentowania informacji niefinansowych

Zmiany zachodzące w ujawnianiu informacji o jednostkach gospodarczych mają charakter ewolucyjny i są odpowiedzią na zmieniające się potrzeby i oczekiwania interesariuszy. Wszelkiego rodzaju raporty, w tym sprawozdawczość finansowa, są narzędziem komunikacji między jednostką gospodarczą a użytkownikami tych sprawozdań. Jednym z celów sprawozdawczości finansowej ogólnego przeznaczenia

jest dostarczanie informacji finansowych na temat jednostki gospodarczej [MSSF 2016, ZK par. C1]. Informacje te kierowane są do potencjalnych inwestorów, pożyczkodawców i innych wierzycieli. Użyteczność informacji finansowych określona jest przez cechy jakościowe: fundamentalne i wzbogacające. Badania naukowe, w tym własne autorki [Błażyńska 2015], pozwalają na stwierdzenie, że informacje finansowe sprawozdań finansowych nie zaspokajają obecnych potrzeb użytkowników sprawozdań finansowych na informacje finansowe użyteczne dla podejmowania decyzji gospodarczych. Stąd rosnące zainteresowanie informacjami niefinansowymi w procesie podejmowania decyzji gospodarczych i badania prowadzone w tym zakresie [Final Report 2013; Krasodomska 2014].

Racjonalne podejście do podejmowania decyzji wymaga konfrontacji informacji finansowych z niefinansowymi, stąd wieloletnie działania podejmowane na arenie międzynarodowej zmierzające do wypracowania metodologii ujmowania i prezentowania informacji niefinansowych o jednostkach gospodarczych. Poniżej przedstawiono niektóre z inicjatyw ujmowania informacji niefinansowych.

Stwierdzenie, że roczne sprawozdanie finansowe powinno zawierać rzetelną ocenę rozwoju i wyników spółki z opisem najważniejszego ryzyka i niepewności, w obliczu których się znajduje, zawarte jest w czwartej dyrektywie [Czwarta dyrektywa z 25 lipca 1978, art. 46]. Ocena ta to zrównoważona i pełna analiza rozwoju oraz wyników jednostki, ale dla jej zrozumienia niezbędne mogą okazać się kluczowe niefinansowe wskaźniki wyników, dotyczące między innymi ochrony środowiska i spraw pracowniczych. Z kolei w dyrektywie 2003/51/WE co prawda stwierdzono, że „rzetelna ocena” sytuacji jednostki powinna prowadzić również do analizy aspektów ochrony środowiska i społecznych, niezbędnych do zrozumienia rozwoju spółki, jej wyników lub sytuacji, ale z uwagi na ewoluujący charakter tego obszaru sprawozdawczości i koszty państwa członkowskie mogą odstąpić od obowiązku prezentowania informacji niefinansowych [Dyrektywa z 18 czerwca 2003]. Podjęto również starania o zwiększenie przejrzystości transakcji z udziałem jednostek powiązanych oraz stopnia ujawnień informacji na temat ładu korporacyjnego. W odniesieniu do jednostek, których papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, wprowadzono obowiązek ujęcia w sprawozdaniu z działalności oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego [Dyrektywa z 14 czerwca 2006].

W ramach innych form sprawozdawczości IASB w grudniu 2010 r. wydał Komentarz zarządu – założenia dotyczące prezentacji (*Practice Statement: Management Commentary – a framework for presentation*) [MSSF 2011b, Komentarz zarządu]. Niewątpliwie należy odnieść się do niego w kontekście celu jego wprowadzenia. Komentarz ma dostarczać zintegrowanych informacji stanowiących kontekst dla interpretacji sprawozdań finansowych, wyjaśniać główne trendy i czynniki, które z dużym prawdopodobieństwem wpływają na wyniki działalności i sytuację jednostki. Komentarz zarządu powinien zawierać informacje wybiegające w przyszłość i wspomagać użytkowników raportów finansowych w podejmowaniu decyzji gospodarczych, odwoływać się do działań zarządu w powiązaniu z przyjętymi strategiami

i planami służącymi wzrostowi jednostki. Zadaniem komentarza zarządu nie jest zatem powielanie informacji ujętych w sprawozdaniach finansowych, ale ich uzupełnienie i rozszerzenie o informacje niefinansowe w postaci opisowej.

Podane przykłady prób wprowadzenia informacji niefinansowych do raportów rocznych jednostek gospodarczy wpisują się w koncepcje społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju. Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw (CSR – *corporate social responsibility*) to odpowiedzialność przedsiębiorstw za ich wpływ na społeczeństwo. Europejska społeczna gospodarka rynkowa XXI w., w strategii Unii Europejskiej do 2010 r., określona została jako rozwój [Komisja Europejska 2010, s. 12]:

- inteligentny, oparty na wiedzy i innowacji,
- zrównoważony, a zatem wspierający przedsięwzięcia przyjazne środowisku i konkurencyjne,
- sprzyjający włączeniu społecznemu, czego przejawem jest wspieranie działalności zapewniającej wysokie zatrudnienie, ale równocześnie zapewniające spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

CSR jest odpowiedzią jednostek gospodarczych na wyzwania zrównoważonego rozwoju, którego celem jest „zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia bez pozbawienia możliwości przyszłych pokoleń do zaspokojenia ich potrzeb” [RG 2000]. Jednym z największych wyzwań współczesnej nauki w powiązaniu z praktyką jest opracowanie standardów raportowania niefinansowego o zasięgu globalnym. Wśród istotnych standardów raportowania można wymienić:

- OECD – wytyczne skierowane do wielonarodowych przedsiębiorstw [OECD 2011],
- ISO 26000 – zawiera wskazówki, jak przedsiębiorstwa mogą działać w sposób odpowiedzialny społecznie [Discovering ISO 2014],
- GRI – standard zawierający wytyczne, które formułują fundamentalne zasady raportowania w wersji podstawowej i rozszerzonej oraz listę wskaźników niefinansowych [GRI.G4 2016].

Żaden ze wskazanych standardów nie ma charakteru powszechnie obowiązującego, ale wydaje się, iż liderem w tym zakresie jest GRI [Błażyńska 2015].

3. Podejście „przestrzegaj lub wyjaśnij” (*comply or explain*)

Podejście „przestrzegaj lub wyjaśnij” zostało doprecyzowane w zaleceniu Komisji Europejskiej w sprawie jakości sprawozdawczości dotyczącej ładu korporacyjnego [Zalecenie KE z 9 kwietnia 2014].

Jak wspomniano w punkcie 2 artykułu, na niektóre spółki nałożono wymóg, aby włączały one do sprawozdań z działalności oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego. Na szczeblu europejskim i krajowym określone zostały ramy ładu korporacyjnego, obejmujące prawodawstwo i prawo miękkie, tj. krajowe kodeksy ładu korporacyjnego. Oświadczenie spółek o stosowanym kodeksie ładu korporacyjnego

i zarządzaniu ryzykiem są informacjami istotnymi w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych. Spółki, które czynią odstępstwa od określonego kodeksu, są zobowiązane w oświadczeniu wskazać te odstępstwa i wyjaśnić przyczyny takiego podejścia.

Podejście „przestrzegaj lub wyjaśnij” należy odnieść nie tylko do kwestii ładu korporacyjnego, ale do wszelkich regulacji, ponieważ ma pozytywny wpływ na kształtowanie relacji inwestorskich i przyczynia się do podnoszenia jakości raportów zarówno finansowych, jak i niefinansowych. Kwestią wątpliwą pozostaje jednak praktyczne podejście spółek do jakości wyjaśnień przedstawianych przez spółki w przypadku odstąpienia od ogólnie przyjętych zasad. Postulat nakładania na spółki wymogu lepszych jakościowo wyjaśnień przekłada się na doprecyzowywanie wymagań. Przykładem może być modyfikacja Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW w Warszawie, które stanowią „zbiór zasad ładu korporacyjnego oraz reguł postępowania mających wpływ na kształtowanie relacji spółek giełdowych z ich otoczeniem rynkowym” [DPS 2016].

4. Konsekwencje wdrożenia dyrektywy o ujawnianiu informacji niefinansowych

Kryzys finansowy pod koniec pierwszej dekady XXI w. w powiązaniu z koniecznością stymulowania wzrostu gospodarczego pokazały, jak ważne jest ujawnianie informacji niefinansowych dotyczących czynników społecznych i środowiskowych, określenie zagrożeń dla zrównoważonego rozwoju oraz zwiększenie zaufania inwestorów i konsumentów. Wydaniu dyrektywy 2014/95/UE o ujawnianiu informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy przyświecała idea usankcjonowania prezentacji informacji niefinansowych w celu wzmocnienia zmian w kierunku zrównoważonej gospodarki światowej poprzez połączenie długoterminowej rentowności za sprawiedliwością społeczną i ochroną środowiska. Przyjęto koncepcję pozwalającą na dużą elastyczność działania, tłumacząc takie rozwiązanie względami praktycznymi [Dyrektywa z 22 października 2014]:

- uwzględnienie wielowymiarowego charakteru społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw oraz różnorodności realizowanych przez przedsiębiorstwa strategii w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw,
- dbałość o odpowiednią porównywalność w celu uwzględnienia potrzeb inwestorów i innych zainteresowanych podmiotów,
- zapewnienie konsumentom łatwego dostępu do informacji na temat wpływu przedsiębiorstw na społeczeństwo.

Idea niewątpliwie jest słuszna, ale postulat zapewnienia „odpowiedniej porównywalności” przy proponowanej dużej swobodzie prezentacji informacji jest trudny do obronienia. Niemniej zastosowanie dyrektywy przez ponad 6000 jednostek w Europie [CDSB 2016] stanowi kamień milowy na drodze do włączenia kwestii

zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i innych informacji niefinansowych do sprawozdawczości finansowej.

Polska dokonała implementacji zapisów dyrektywy, czego konsekwencją jest w szczególności wprowadzenie do ustawy o rachunkowości art. 49b [Ustawa z 29 września 1994]. Podmiotami objętymi regulacją są duże jednostki zainteresowania publicznego zatrudniające powyżej 500 osób (średniorocznie) i wykazujące sumę bilansową na koniec roku obrotowego wyższą niż 85 000 000 zł lub 17 000 000 zł w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy. Jednostki te ujawniają określone informacje niefinansowe w formie oświadczenia w sprawozdaniu z działalności jednostki lub w odrębnym sprawozdaniu. Informacje te dotyczą w szczególności kwestii środowiskowych, spraw społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji i łapownictwu.

Zakres i prezentacja raportowania informacji niefinansowych budzą duże emocje zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Stąd słuszna inicjatywa Komisji Europejskiej przeprowadzenia konsultacji społecznych, mających wspomóc proces opracowania metodologii procesu raportowania informacji niefinansowych [Consultation 2016]. W szczególności zapytano:

- jakie aspekty informacji niefinansowych powinny zostać uwzględnione w wytycznych?
- jaką grupę należy uznać za odbiorców sprawozdań niefinansowych?
- jakiego rodzaju informacje powinny zostać ujęte w sprawozdaniach niefinansowych?
- czy wytyczne będą bardziej użyteczne, jeżeli będą na poziomie ogólnym, czy szczegółowym?
- z jaką szczegółowością ujmować wskaźniki niefinansowe, np. dotyczące rotacji pracowników lub liczby stałych klientów?
- czy wytyczne powinny odnosić się do konkretnych standardów, np. GRI, OECD?
- czy wytyczne powinny dotyczyć tylko dużych jednostek wskazanych w dyrektywie 2014/96/UE, czy też innych jednostek?
- czy wytyczne powinny odnosić się do kwestii branżowych, np. odpowiednie zarządzanie łańcuchem dostaw?

Pytania te obrazują, jak trudna i złożona jest problematyka raportowania informacji niefinansowych. Próba odpowiedzi na postawione pytania jest przedmiotem badań naukowych i rozważań praktyków. Dobitnie to pokazuje, że różnorodność podejść do ujmowania i prezentacji informacji niefinansowych ma negatywny wpływ na użyteczność tych informacji. Stąd różne inicjatywy praktyki gospodarczej mające na celu wypracowanie zasad raportowania informacji finansowych, np. otwarcie giełdy w Amsterdamie Euronext w dniu 27 czerwca 2017 r. było poświęcone sprawozdawczości niefinansowej. Myśl przewodnią debaty stanowiła teza, że zintegrowane raporty koncentrują się nie tylko na wynikach finansowych, ale rów-

nież na wynikach w obszarach takich jak zrównoważony rozwój, zarządzanie, różnorodność, prywatność i środowisko [ABN 2017]. Do innych inicjatyw można zaliczyć komunikat Komisji Europejskiej *Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy* z listopada 2016 r., w którym podkreślono, że wymogi dotyczące ujawniania informacji niefinansowych mają przełożenie na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju.

Na szczególną uwagę w poszukiwaniu metodologii raportowania informacji niefinansowej zasługuje komunikat Komisji Europejskiej *Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych*. Wytyczne odnoszą się do dyrektywy 2014/95/UE i mają pomóc przedsiębiorstwom w ujawnianiu informacji niefinansowych „w odpowiedni, użyteczny, spójny i bardziej porównywalny sposób”. W komunikacie mowa jest między innymi o tym, że:

- przedsiębiorstwa mogą zdecydować się na stosowanie powszechnie akceptowanych ram sprawozdawczości przy zapewnieniu częściowej lub pełnej zgodności z tymi ramami,
- komisja zachęca przedsiębiorców do skorzystania z elastyczności zapewnionej w dyrektywie podczas ujawniania informacji niefinansowych.

Trudno nie dostrzec sprzeczności między różnorodnością podejść do raportowania informacji niefinansowych a ich użytecznością, w tym możliwością porównywania tych informacji w ujęciu branżowym. Prawdopodobnie wiele przedsiębiorstw zajmie się kwestiami poruszonymi w dyrektywie po raz pierwszy i zwrócą się o pomoc do zawodowych doradców. Wytyczne, mimo wielu miękkich sformułowań, zdecydowanie mogą pomóc w przygotowaniu wymaganego raportu, doprecyzowując np., co należy rozumieć przez ujawnianie informacji: rzetelnych, wyważonych i zrozumiałych, kompleksowych, lecz zwięzłych, strategicznych i zorientowanych na przyszłość, ukierunkowanych na zainteresowane strony, spójnych i jednolitych.

5. Zakończenie

Ocena działalności jednostek gospodarczych na podstawie informacji finansowych i niefinansowych jest faktem. Informacje te nawzajem uzupełniają się, tworząc pełny obraz jednostki gospodarczej. Stąd też zasadne jest ich połączenie w ramach raportu zintegrowanego. W świetle powyższych rozważań uzasadniona jest teza, że różnorodność podejść do prezentowania informacji niefinansowych negatywnie wpływa na użyteczność tych informacji. Raport zintegrowany powinien obejmować zwięzłe informacje na temat strategii zarządzania, komunikacji, osiągniętych wynikach i perspektywach rozwoju jednostki. Podejście holistyczne do prezentowania informacji finansowych i niefinansowych o jednostkach gospodarczych jest zdaniem autorki wskazanym kierunkiem rozwoju współczesnej sprawozdawczości.

Wprowadzane zmiany mają na celu zwiększenie transparentności informacji o jednostkach gospodarczych oraz zwiększenie ich porównywalności i spójności dla

interesariuszy. Należy podkreślić, że stosowanie przez raportujące jednostki podejścia „przestrzegaj lub wyjaśnij” przekłada się na dostarczanie interesariuszom dobrych jakościowo informacji i ogranicza asymetrię informacji.

Literatura

- ABN, 2017, *Amsterdam stock exchange highlights non-financial reporting*, <https://www.abnamro.com/en/newsroom/press-releases/2017/amsterdam-stock-exchange-highlights-non-financial-reporting.html> (dostęp: 15.07.2017).
- Błażyńska J., 2015, *Użyteczność informacji finansowych sprawozdań finansowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- CDSB, 2016, *EU countries must adopt directive extending mandatory reporting of environmental and non-financial information*, <https://www.cdsb.net/blog/mandatory-reporting/665/navigating-new-world-non-financial-disclosure> (dostęp: 15.06.2017).
- Consultation 2016, *Consultation on 'Non-binding guidelines for reporting of non-financial information by companies'*, 2016, iosh, <https://www.iosh.co.uk/MyIOSH/Consultations/Consultation-on-Non-binding-guidelines.aspx>.
- Czwarta Dyrektywa Rady z dnia 25 lipca 1978 wydana na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek, Dz.U. L 222.
- Discovering ISO 26000, 2014, International Organization for Standardization, https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/discovering_iso_26000.pdf (dostęp: 13.06.2017).
- DPS 2016, *Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016*, https://static.gpw.pl/pub/files/PDF/RG/DPSN2016_GPW.pdf (dostęp: 15.06.2017).
- Dyrektywa 2003/51/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2003 r. zmieniająca dyrektywę 78/660/EWG, 83/349/EWG, 86/635/EWG i 91/674/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek, banków i innych instytucji finansowych oraz zakładów ubezpieczeń, Dz.U. L 178.
- Dyrektywa 2006/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie rocznych sprawozdań niektórych spółek, w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków i innych instytucji finansowych oraz w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń, Dz.U. L 224.
- Dyrektywa 2014/95/UE z 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, Dz.U. UE L 330/1.
- Final Report, 2013, *Framework Contract for projects relating to Evaluation and Impact Assessment activities of Directorate General for Internal Market and Services. Disclosure of non-financial information by Companies. Final report December 2011*, Centre for Strategy & Evaluation Services, United Kingdom.
- GRI.G4 2016, GR Wytyczne dotyczące raportowania, Zasady raportowania i wskaźniki, <http://pihrb.org/28-06-2016-wytyczne-raportowania-gri-g4-juz-po-polsku> (dostęp: 13.06.2017).
- Komisja Europejska, 2010, *Komunikat Komisji EUROPA 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Com (2010) 2020, Bruksela, 3.03.2010.
- Krasodomska J., 2014, *Informacje niefinansowe w sprawozdawczości spółek*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków.

MSSF 2011b, *International Accounting Standards Board*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, cz. B, Warszawa.

MSSF 2016, Standardy MSSF, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa.

OECD Guidelines for Multinational Enterprises, 2011, OECD, <https://www.oecd.org/corporate/mne/48004323.pdf> (dostęp: 13.06.2017).

RG 2000, Global reporting Initiative; <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Polish-G3-Reporting-Guidelines.pdf> (dostęp: 13.02.2013).

Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r, Dz.U. 2016 r. poz. 1047, z 2017 r. poz. 61, 245, 791, 1089.

Wytyczne Komisji, 2017, *Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych (metodyka sprawozdawczości niefinansowej)*, Dz.U. UE 2017/C 215/1.

Zalecenie Komisji Europejskiej z dnia 9 kwietnia 2014 r. w sprawie jakości sprawozdawczości dotyczącej ładu korporacyjnego (podejście „przestrzegaj lub wyjaśnij”), Dz.U. L 109/43.